

BABYOR NI NEHEMIAH

Murung'agen e Re Ke Babyor Ney

Re ke babyor ney e rayag ni ngak ki'eg nge yag aningeg guruy riy: 1) Sul ni tay Nehemiah nga Jerusalem, ko gin'en ni l'oeg fare pilung nu Persia ni nge yan ngay nge gagiyeagnag yu Judah. 2) Fare yoror ni malang nib liyeg e binaw nu Jerusalem nni ubung bayay. 3) Motochiyel rok Got ni be'eg Ezra ngak e girdi' me weliy e girdi' e denen rorad ngak Got. 4) Ku boch banen ni i rin' Nehemiah u nap'an nib governor u Judah. N'en nri be gagyel-nag e re ke babyor ney e Nehemiah ni be' nri ma toer ngak Got ma rib ta meybil.

Gathon e Re Ke Babyor Ney

Nehemiah ni sul nga Jerusalem 1:1–2:20

Fare chabog ni yoror nu Jerusalem nni ubung bayay 3:1–7:73

Fare Motochiyel nni be'eg, nge fare M'ag nni be'echnag 8:1–10:39

Ku boch ban'en ni rin' Nehemiah 11:1–13:31

Magafan' rok Nehemiah ngak yu Jerusalem

¹ Thin rok Nehemiah nib mo'on ni fak Hakaliah. U lan fare pul ni Kislev* ko duw ni reliw', ngiyal'nem e gu bay u Susa ni aram e tochuch.

² Hanani, ni reb fapi pumo'on ni walageg, e yib i taw ngaram ni yad boch e pumo'on nradad u

---

* **1:1 KISLEV:** Bin mereb e pul ko kalendar ni Hebrew, ni tabab u lukngun e November nge mada nga lukngun e December.

Judah, mu gu fith selpen yu Jerusalem ngorad nge selpen e pi *Jew* ni kar suled u kalbus u Babylonia.

³ Miyad ga'ar ngog. "Pi'in nra mageygad ndar m'ad u lan binaw nra milgad u kalbus e yad be gafgow, ma yi be changar ngorad nga but'; ma fare yoror nu Jerusalem e ke puth nga but', ma pi garog riy e ke mo'oruf nga but'.

⁴ Fa'an gu rung'ag e pi thin ney mug par nga but' ngu yor, ere ug yor ni in e rran; ma aram mugu pag e abich mugu meybil u p'eowchen Got nu tharmiy.

⁵ Ni lungug, "SOMOL ni Got nu tharmiy, gur Got e th'abi ga' gelngim ma gab Got ni yima rus ngom, me gur e ga ma tay e m'ag u gil' ni mu ngongliy u thilmed e pi'in yad ba t'uf rom, ni pi'in ni ga bt'uf rorad ma yad ma fol ko tin kamu tay chiylen.

⁶ SOMOL, mu changar ngog ngam telim ko meybil rog ni gu be tay ni rran nge nep' ni fan ngak e tapigpig rom ni er yu Israel. Nggog ngom ni gamad piyu Israel e gamad be denen. Pi chitamngig ni kakrom e ur denengad ma ku er rogog.

⁷ Ngongol romad e ba togopluw ngom, ma da ug folgad ko thin rom. Fapi motochiyel ni mpi' ngomad u pa' Moses ni tapigpig rom e da ug folgad riy.

⁸ Mu learnag e tin mog ngak Moses ni lungum, 'Ra um pired yu Israel ndamur yul'yul'gad ngog ma bay gu weregmed ko pi nam i yan.

⁹ Ma fa'an gimed ra sul ngog ngu'um folgad ko tin gog ngomed ni ngu'um rin'ed, ma gu ra fulwegmed ko gin gag e kug turguy ni ngu'un liyor ma yibe meybil ngog riy, ni yugu aram rogon ni kam wergad kam mada'gad ko gin ni mus e

fayleng ngay.’

¹⁰ “SOMOL, pi girdi’ ney e tapigpig rom, ni pi girdi’em. Gelngim nib gel nge feni sorom e mu chowegrad ngay.

¹¹ Mu telim ko meybil rog nge meybil rok urngin e tin ni kabay e tapigpig rom ni yad ba’adag ni ngu’ur ted fam. Mu man’og nigeg e daba’, ma ga gagiyeagnag e en ni pilung nge runguyeg.”

Ngiyal’nem e gag e ba milfan e wayin ko en pilung ngog.

2

Nehemiah ni yan nga Jerusalem

¹ Reb e rran ko fa aningeg i pul nike thumur, nap’an ni be abich Artaxerxes ni Pilung, mu gu fek e wayin i yib ngak. Ma dawori guyeg ba ngiyal’ nib kireban’ug,

² me fitheg ni ga’ar, “Mangfan nike kireban’um? Dariy e m’ar rom, machane ke kireban’um.”

Mu ggin ko ren’em ni yog

³ mu gu fulweg ni lungug, “Pilung, ngam par ndariy n’umngin nap’an! Ra di’in mu gu par ndabi kireban’ug ni re binaw ni ka ni k’eyag e pi ga’ rog riy kakrom e ke mogothgoth ma pi garog riy e kan urfiy?”

⁴ Me fith fa en ni pilung ngog ni ga’ar, “Mang e gab adag ni nggu ayuwegnem riy?”

Mu gu meybil ngak fare Got nu tharmiy,

⁵ me lungug ngak fare pilung, “Fa’anra gub fel’ u wun’um i gur pilung ma mm’agan’um ko n’en ni nggu wenignag ngom, me ere mpithig ethin ngog nggu wan nga Judah, ko fare binaw ni kan k’eyag

pi ga' rog riy kakrom, nge yag ni gu ngongliy bayay fare binaw."

⁶ Fare pilung e m'agan' ko n'en kug ning. Bay le'engin u to'oben, me ga'ar fare pilung ngog, "Uw n'umngin nap'an ni ngam milekag ma wu'in e ga ra sul?" Mu gog ngak n'umngin nap'an, me fel' u wan' ni nge pageg nggu wan.

⁷ Mu gu wenig ngak e en ni pilung ni nge pi' e babyor ngog nggu pi' ngak e pi governor ko ba' ni ngal e nug nu Eufrates, ni nge yog ngorad u babyor ni ngar paged gag nggu milekag nga Judah.

⁸ Mu ku gu wenig ngak ni nge pi' bang e babyor ngog ni nggu pi' ngak Asaf, ni ir e be guy fapi gek'iy ni fi'in e en ni pilung, ni nge yog ngak u babyor ni nge pi' e ren ngog ni nga ni fanay ko pi garog ko fare naun ni ka ni yororiy ni fan ko mael ni tafen e salthaw ni matanagen e Tempel, nge ren ni ngan fanay ko yoror ko binaw, nge naun ni nggu par riy. Me pi' pilung ngog urngin e pin'en ni gu wenignag ngak, ni bochan e ba' Got rog.

⁹ Me pi' fa en ni emperor boch e tolang ko salthaw nge salthaw nma yan u daken e os ngar uned ngog, ma gamad milekag nggu warod ko ba' ni ngal e nug nu Eufrates, mu gu pi' ngak e pi governor fapi babyor ni pi' fa en ni emperor.

¹⁰ Sanballat e be' ko binaw nu Beth Horon, nge Tobiah, ni reb e ga' ko nug nu Ammon, e fa'an rrung'agew nike yib be' ni nge maruwel ni fan ngak yu Israel, mi yow dabuy.

¹¹ Mu gu wan nga Jerusalem, mu gu par u rom ni dalip e rran

¹² da gog ngak be' e n'en ke tay Got nga lanin'ug ni nggu muruwliy ni fan ngak yu Jerusalem. Me

lukngun e nep' mu gu od me un in e pumo'on ngog nggu warod. Ta'are gamanman ni gu feked nge un ngomad e re dongki ni ba'aram ni gu af nga daken nggu warod.

¹³ Kab nep' mu gu chuw u lan binaw ni gu wan u langan fare garog ni Garog ni Loway fithingan, ni bay ko ba' ni ngal e yoror ko binaw, mu gu sor riy ngalan e yimuch nggu wan u to'oben fare athang'el ni Dragon fithingan mu gu wan u rom ko fa binem e Garog ni Dow fithingan. Gu be yan ma gu be lekag e yu yang nike puth ko yoror ko binaw nge pi garog nike gathay e nify.

¹⁴ Ma aram mu gu wan riy ko fa binem e Garog ni Athang'el ko fare Lipath rok e en Pilung; ma de pir'eg fare gamanman ni gu bay u daken bang ni nge yan riy.

¹⁵ Ma aram e guwan e re nep nem u charen e loway ni gu be lekag fare yoror; mu gu cheal nggu sul u langan fa binem e Garog ni Loway, nggu wan ngalan binaw.

¹⁶ Dariy reb e tolang ni nang e gin gu wan ngay ara n'en ni ug rin'. Aram nap'an i yib ma dawor gu weliy ban'en ngak bagyad e tin ba'aram e *Jew*, ni pi prist, nge pi'in yad ma yog e thin, nge pi tolang, ara yugu be' nra un ko re maruwel nem.

¹⁷ Ma aram me lungug ngorad, "Kam guyed e gafgow ni kad awgad nga fithik', ke mogothgoth e binaw nu Jerusalem nge pi garog riy nike kireb! Ngad ubunged e yoror ko re binaw ney nge dab ku un darifannagdad."

¹⁸ Mu gu weliy ngorad rogon ni i par Got rog ngi i ayuwegneg, nge n'en nike yog fare pilung ngog.

Miyad fulweg ni lungurad, “Ngad ubunguyed.” Miyad fal’eg rogorad ni ngar tababgad ko maruwel.

¹⁹ Ma fa’ani rung’ag Sanballat nge Tobiah, nge be’ u Arabia ni Geshem fithingan murung’agen e maruwel ni gamad be tay mu ur minmingad ma yad be moning ngomad. I lungurad, “Be mang e binir e maruwel ni gimed be ngongliy? Mogned, gimed be finey ni ngam togoplugad ngak e en pilung?”

²⁰ Mu gu fulweg ni lungug, “I Got nu tharmiy e bayi ayuwegmad nge fel’ e pin’en ni gamad be muruwliy, ya gamad e tapigpig rok, ere nggu tababgad ko maruwel. Ma gimed e dariy e f’oth romed ara mat’awmed ara rogomed nga Jerusalem.”

3

Yoror nu Jerusalem nni ubung bayay

¹ Ba’aray rogon nni ubung bayay e yoror ko fare binaw. I Eliashib ni fare Prist ni Th’abi Ga’ nge gachalpen ni prist e yad e ra ngongliyed fare Garog ni Saf, miyad yibilay ni aram e kar og nigned, miyad ayliy fare garog ngagil’. Gin nra og nigned ngak SOMOL ko fare yoror e yan nge mada’ ko fare Wulyang ko Ra’ay nge fare Wulyang rok Hananel.

² Pumo’on nu Jeriko e ra ubungyed e gin migid.

I Zakkur nib mo’on ni fak Imri e ubung e gin migid ngay.

³ Fare ke girdi’ rok Hassenaah e ra ngongliyed fare Garog ni Nig. Miyad ayliy e duga’ riy nge mab riy nga tagil’, miyad tay e pi man’ riy ngay nge yuley i dubchey ni fen e lok ko fare garog.

⁴ I Meremoth nib mo'on ni fak Uriah nib mo'on ni fak Hakkoz, e ubung e gin migid.

Meshullam, nib mo'on ni fak Berechiah ma tu-tuw rok Meshezabel, e ubung e gin migid.

Zadok nib mo'on ni fak Baana e ubung e gin migid.

⁵ Pi pumo'on nu Tekoa e ra ubungyed e gin migid, machane pumo'on nma gagiyege u lan fachi binaw e rsiyegned ni ngar ngongliyed e maruwel nib gel nibe duwgiliy e pi tolang ko maruwel ni yad e ngar rin'ed.

⁶ I Joyada nib mo'on ni fak Paseah nge Meshullam nib mo'on ni fak Besodeiah e ra ngongliyew fare Garog ni Jeshanah. Ra ayliyew e duga' nge pi garog riy nga tagil', miyow tay e pi man' riy ngay nge yuley i dubchey ni lok ko fare garog.

⁷ I Melatiah nu Gibeon, Jadon nu Meronoth, nge pumo'on nu Gibeon ngu Mizpah e ra ubungyed e gin migid, ni yan nge mada' ngalan tafen fare governor ko Ba' ni Ngal e Eufrates.

⁸ I Uzziel nib mo'on ni fak Harhaiah, ni be' nma ngongliy bogi ban'en ko gol, e ubung e gin migid.

I Hananiah, ni be' nma ngongliy e florida, e ubung e gin migid, ni yan nge mada' ko Yoror ni Ga' radan.

⁹ I Refayah nib mo'on ni fak Hur, ni ir e i tay murung'agen baley ko binaw nu Jerusalem, e ubung e gin migid.

¹⁰ Jedayah nib mo'on ni fak Harumaph e ubung e gin migid, nib chugur ko naun rok.

Hattush nib mo'on ni fak Hashabneyah e ubung e gin migid.

¹¹ Malkijah nib mo'on ni fak Harim nge Hasshub nib mo'on ni fak Pahath Moab e ra ubungyew e gin migid nge fare Wulyang ko Pi Stof.

¹² Shallum nib mo'on ni fak Hallohesh, ni ir e ma tay murung'agen ba lay ko binaw nu Jerusalem, e ubung e gin migid. (Pi'in ppin ni fak e ra pi'ed e ayuw ko fare maruwel.)

¹³ Hanun nge pi'in yad ma par u lan fare binaw nu Zanoah e ku ra ngongliyed fare Garog ni Loway. Miyad tay e pi man' riy ngay nge fa yuley i dubchey ni fen e lok ko garog, miyad fal'eg e gin ke kireb ko rungrung ni 1500 e fit n'umngin yang, ni yan nge mada' ko Garog ni Dow.

¹⁴ Malkijah nib mo'on ni fak Rekab nma gagiyeg ko binaw nu Beth Hakkherem, e ir e ki ubung bayay fare Garog ni Dow. I ayliy e pi garog nga tagil' me tay e pi man' riy ngay nge fa yuley i dubchey ni fen e lok ko garog.

¹⁵ Shallum nib mo'on ni fak Kolhozeh, ni ir e ma gagiyeg ko binaw nu Mizpah, e ki ubung bayay fare Garog ni Athang'el. Me upunguy fare garog, me ayliy nga tagil' me tay e pi man' riy ngay nge fa yuley i dubchey ni lok riy. Ma fare Lipath nu Shelah e ubung e yoror riy nib chugur ko fare milay' ko pilung, ni yan nge mada' ko fapi tawo' ni log ko fare Binaw rok David.

¹⁶ Nehemiah nib mo'on ni fak Azbuk, ni ir e ma gagiyegnag baley e binaw nu Bethzur, e ir e ubung e gin migid, ni yan nge mada ko malangen e yam' rok David, nge fare lipath, nge fare naun ni tafen e salthaw.

Pi Levite nra uned i ubung fare Yoror

17 Pi Levite nra uned i ubung fare Yoror:

Rehum nib mo'on ni fak Bani e ubung e gin migid;

Hashabiah ni ir e ma gagiyegnag baley ko binaw nu Keilah, e ir e ubung e gin migid ni pa' e birook e binaw;

18 Bavvai nib mo'on ni fak Henadad, nma gagiyegnag baley e binaw nu Keilah, e ir e ubung e gin ni migid;

19 Ezer nib mo'on ni fak Jeshua, ni ir e ma gagiyeg u Mizpah e ubung e gin migid ni bay u mit e gin nma ngongliy talin e cham riy nge yan i mada' ko fa gin ni chiygog fare yoror riy;

20 Baruk nib mo'on ni fak Zabbai e ubung e gin migid, nge yan nge mada' nga langan e mab ko naun rok Eliashib ni fare Prist ni Th'abi Ga';

21 Meremoth, nib mo'on ni fak Uriah ma tutuw rok Hakkoz, e ubung e gin migid, nge yan nga talang nge mada' nga taban e naun rok Eliashib.

Pi Prist nra uned i muruwliy fare yoror

22 Pi prist ni ba'aray e yad e ra ubungyed e yuyang ni ba'aray ko fare yoror:

Prist u lan yu Jerusalem e ra ubungyed e gin migid;

23 Benjamin nge Hasshub e ra ubungyew e gin migid, ni bay u mit e gal naun rorow;

Azariah nib mo'on ni fak Maaseyah nib mo'on ni fak Ananiah, e ubung e gin migid, ni bay u mit e naun rok;

24 Binnui nib mo'on ni fak Henadad e ubung e gin migid, ni tabab ko naun rok Azariah me yan nge mada' nga tabthungen fare yoror;

25-26 Palal nib mo'on ni fak Uzai e ubung e gin migid, i tabab u tabthungen fare yoror nge fare wulyang ko thal ni ngalang ko tafen e pilung u to'oben e yoror ko matnag;

Pedayah nib mo'on ni fak Parosh e ubung e gin migid, i yan ko ngek u to'o ben fare Garog ni Ran nge fare wulyang ni be matnagiy fare Tempel. (Re ngin'eye e bay u to'oben e gin ko fare binaw ni yima yog yu Ofel ngay, ni aram e gin nma par girdi'en e maruwel u Tempel riy.)

Yug boch e maruwel ko fare Yoror

27 Pi pumo'on nu Tekoa e ra ubungyed e gin migid, ni aram e gin ni l'agruw rorad, ni tabab u puluwon nga barba' fare wulyang nib ga' nma matnagiy fare Tempel me yan nge mada' ko fare yoror u to'oben yu Ofel.

28 Ba ulung i prist e ra ubungyed e gin migid, me yan ko Garog ni Os ko lel'och, nra bagyad ma be ubung u puluwon e birook e naun.

29 Zadok nib mo'on ni fak Immer e ubung e gin migid, ni bay u mit e naun rok.

Shemaiah nib mo'on ni fak Shekaniah ni tamatnag ko fare Garog ni Ngek, e ubung e gin migid.

30 Hananiah nib mo'on ni fak Shelemiah nge Hanun, ir e bin nel' e pumo'on ngay ni fak Zalaf, e ra ubungyew e gin migid, ni aram e gin l'agruw ngay nra ubungyew.

Meshullam nib mo'on ni fak Berekiah e ubung e gin migid, ni bay u mit e naun rok.

31 Malkijah, nma ngongliy bogi ban'en ko gol, e ubung e gin migid, nge yan nge mada' ko fare naun nma par girdi'en e maruwel u Tempel riy

nge pi tasiyobay, ni bay u to'oben fare Garog ni Mifkad i yan ko fare Tempel, nib chugur ko fare senggil u daken e tabthung ko fare yoror u ba' ni lel'och ni ngek.

³² Pi'in ma ngongliy bogi ban'en ko gol nge pi tasiyobay e ra ubungyed e gin tomur, ni mus ko fare senggil nu lan fare tabthung me yan nge mada' ko fare Garog ni Saf.

4

Togopluw ntay ko maruwel ni tay Nehemiah

¹ Fa'ani rung'ag Sanballat ni gamad e *Jew* e kug ubungyed fare yoror, me ri damumuw ngi i moning nagmad.

² Me welthin u p'eowchen e pi'in yad be un ngak nge pi salthaw nu Samaria ni ga'ar, "Mang e be leamnag e pi *Jew* ni gafgow ney ni yad be rin'? Gur yad be leamnag ni ngar fulweged e re binaw ney nga rogon? Gur yad be finey ni ngar pi'ed e gamanman ni maligach miyad mu'nag e re maruwel nem u lan ta'reb e rran? Gur ku rayag ni ngar fanayed e malang ko bin kakrom e yoror ni kan buthug ma kan urfiy?"

³ Mi Tobiah ni ba Ammonite e ba sak'iy u to'oben me ga'ar, "Be mang mit i yoror e ngar ubunged? Ya mus nga ba gamanman ni *fox* nra aw ngay me puth!"

⁴ I gag Nehemiah e gu meybil ni lungug, "Got, mu telim ko moning ni yad be tay ngomad. Mfulweg ngorad e moning ni yad be tay ngomad. Mu gagiyege nagrad nga ni fek u fithik' e yargel urngin

e pin'en ni bay rorad, min fekrad ni kalbus nga reb e nam.

⁵ Dab mu n'ag fan u wun'um e kireb rorad, ma dab mu pag talin e denen rorad, ya ka rogned e thin nib kireb ngomad e pi'in ni gamad be muruwliy e re maruwel ney."

⁶ Ma gamad muruwliy fare yoror, ma de n'uw nap'an me yan i taw tolngin nga lukngun, ya be maruwel e girdi' nib pasigan'rad.

⁷ Ma faani rung'ag Sanballat nge Tobiah, nge girdi' nu Arabia, nge yu Ammon, nge yu Ashdod nike yan e maruwel romad ni bfel' rogon ma yu yang ndawori peth e yoror riy e yibe muruwliy ni nge peth, me ri gel e damumuw rorad.

⁸ Miyad puruy'nag ni ngarbad ra chamgad nga Jerusalem ya nge dabki ta'reb lungun e girdi' ni be maruwel.

⁹ Ma gamad meybil ngak e Got romad mu gu ted e girdi' ni nge matanag ni bochrad ni rran nge nep'.

¹⁰ Girdi' nu Judah e bay ba tang rorad nron'ed ni ga'ar:

Be m'ay gelngimad ni bochan e gachowor,
malang nike muchubu' ni ngan chuweg e pire',
ra diin me yag ni gu mu' niked e re yoror ney e
daba'?

¹¹ Pi to'ogor romad e ra leam niked ndab gguyed yad ara gu nanged e n'en ni nge buch nge mada' ko ngiyal' ni ngar anoggad ngomad, ngar thanged e pogofan romad me mus e re maruwel romad ney u roy.

¹² Pi *Jew* ni yad be par u fithik' e pi to'ogor romad e pire' yay nra bad ra weliyed ngomad e pin'en

ni be leamnag e pi to'ogor romad ni ngar rin'ed ngomad.

¹³ Ere yuyang ko fare yoror ni ka ba sobut' nga but, ni kabay yuyang riy nib chabal, e gu tay e girdi' ngay ni reb e tabnaw nge reb, ni bay e saydon rorad, nge sarey nge gat'ing.

¹⁴ Mu gguy ni kerus e girdi', me lungug ngorad nge ngak e pi'in ni yad be yog e thin rorad nge pi tolang, "Dab mu rusgad ngak e pi to'ogor rodad. Mu leam niked feni gel gelngin SOMOL nge rogon ni yima rus ngak, ngam chamgad ni fan ngak e girdi' romed, nge pifakmed, nge pi leengimed, nge tabnaw romed."

¹⁵ Me rung'ag e pi to'ogor rodad ni kadnanged e tin kar makath niked, miyad nang u wun'rad nike kirebnag Got e tin ni karpuruy' niked. Ma aram magdad sul ngad ubungiyed fare yoror.

¹⁶ Rofen nem i yan nga m'on e baley ko girdi' rog e ra maruwelgad, ma baley e yad be matanag ni karon'ed fare madan e mael ni wasey ma bay e sarey u pa'rad, nge *shield*, nge gat'ing. Pi'in yad be yog e thin e ra ayuweged yu Judah

¹⁷ ko re maruwel nem ni mus rogorad ko ayuw nra pi'ed. Urngin e pi'in ni yad be gachowliy e n'en ni nga ni fanay ko yoror e ur maruwelgad nga baraba' i pa'rad, ma bay talin e cham u baraba' i pa'rad,

¹⁸ gubin e girdi' ni be maruwel e ra bagamad ma ke m'ag e saydon rok nga lukngun. Ma en ni nge thoy e yabul ngan nang nike yib e mael e par rog.

¹⁹ Me lungug ngak e girdi' nge pi tolang rorad nge pi'in yad be yog e thin, "Re maruwel ney e ba ga' yang e gin'en ni bay riy ma kad k'afgad ko re

yoror ney nra boch i gadad ma mmal'af rok boch i gadad.

²⁰ Fa'an gimed ra rung'ag e yabul nike thow ni aram e keb e mael, ma ngam muulunggad ngog. Ya Got rodad e ir e bayi mael ni pa'dad."

²¹ Gubin e rran ni ug maruwelgad ko puf e woch nge mada' ko ngiyal' nike m'ug e t'uf ko nep', ni boch e girdi' e yad be muruwliy e yoror, ma boch e ra pired ni yad be matanag ni bay e sarey u pa'rad.

²² Ngiyal' nem e gog ngak urngin e pi'in yad be tay murung'agen e maruwel nge urngin e girdi' ni yad be ayuwegrad ko maruwel ni dabisiy ni ngar pired u Jerusalem nnep', ni fan e nge yag ni gu matanagiyed e binaw nu Jerusalem ko nep', ma gamad maruwel ko rran.

²³ Ere gag nge tirog e girdi' nge tapigpig rog nge pi'in yad ma matanagiyeg e dariy bagamad ni chuweg e mad rok u daken nnep', ma ra be' ma bay talin e cham rok u to'oben.

5

Gafgow ni un tay ko pi'in gafgow

¹ Me yan i bangiyal' ma bo'or e pumo'on nge ppin nra tababgad ko gun'gun' nib togopluw ngak e Jew.

² Boch i yad e ga'ar, "Gadad bo'or nga tabnaw, ba t'uf e *grain* rodad ni nge dabi math e fan rodad."

³ Ma bochi yad e ga'ar, "Gamad e kug pi'ed yungi flang romad nge fi'imad ni *grape* nge naun romad ni nge yag ni gaman e *grain* ni nggu faked ni bochan e nge dab gu m'ad ko mak'iy."

⁴ Ma ku bochi yad e ga'ar, "Gamad e kug ninged e salpiy ni kagmad ra sulweg ni bochan e nggu pi'ed

e tax ko yungi milay' nge woldug romad ni *grape* ngak e en pilung.

⁵ Gamad ta'bogi girdi' ngak e tinef e *Jew*. Gathi ta'reb rogon pifakmad ngak pifakrad nga ferad fel? Machane ke yan i aw ni nggu pi'ed pifakmad ngar manged sib. Boch i pifakmad ni ppin e ka ni chuw'iyrad ni ngar manged sib. Dakriy u gelngimad ni nggu ayweged, kan fek u pa'mad e yungi flang romad nge fi'imad *grape*."

⁶ Nap'an ni gu rung'ag e gun'gun' ni yad be tay, me yib e damumuw ngog

⁷ mu gu turguy u wun'ug ni nggu rin' ban'en. Mu gup' e kireb rok e pi'in ma yog e thin nge pi tolang rok fapi girdi' nga owcherad ni lungug, "Gimed be gafgownag e pi'in gimed!"

Mu gog ngak e girdi' ni gubin ni ngan mu'ulung ni fan ko re oloboch ney

⁸ me lungug, "Ka aram nap'an i yib ni gadad ma guy rogon ngu'ud chuw'iyed e girdi' rodad ni *Jew* nni pi'rad nchu'way nga boch e nam. Ma chiney e gimed be suruy e girdi' romed ni ngar pi'ed yad ni chuway' ngomed, ni gimed e ku girdi' rorad!" Me th'ab fapi tayugang' gulungrad ni dakuriy ban'en ni kiyag ni ngarogned.

⁹ Ma aram mug ga'ar, "Ba kireb e n'en ni gimed be rin'! Thangri mu folgad rok Got mi gimed rin e n'en ni bfel'. Ma aram e dabi yib e tawey rok e pi to'ogor rodad, ni aram e pi'in gathiyad piyu Israel ni ngar moning niged gadad.

¹⁰ Kugpag e girdi' kar feked e salpiy nge *grain* rog ni kuyad ra sulweg puluwon, ma ku aray e n'en nike rin' e pi'in ni gamad ma maruwel u

ta'bang nge pi pumo'on ni yad ma maruwel rog. Machane chiney e go' ngad paged ni dab kud feked puluwon e pin'ey rorad.

¹¹ Mu thanged u babyor urngin e malfith rorad ni bay romed – ni salpiy nge *grain* nge wayin nge gapgep ko *olive*. Mi gimed sulweg ngorad e chiney e yungi flang rorad nge woldug ni *grape*, nge taf'i'rad ni gek'iy ni *olive*, nge naun rorad!”

¹² Me fulweg e pi tayugang' ni lungurad, “Bay gu rin'ed ni bod ni kamog. Bay gu fulweged e n'en ni ferad ma dab ku gogned ngorad ni ngar pi'ed e malfith rorad ni bay romad.”

Mug pining e pi prist nge mu'ulung mu gog ngak e pi tayugang' ni ngar micheged u fithingan SOMOL u p'eowcherad ni ngar ted nga tagil' e tin ka fin ra micheged ni ngar rin'ed.

¹³ Ma aram mug pithig fare gi mad ni kug m'ag nga lukngug nga daken e mad rog nggu dengdang. Me lungug ngorad, “Aray rogon nra dengdang Got e aromed ndabi tay nga tagil' e tin ke micheg nra rin'. Ra fek Got e naun romed nge urngin ban'en romed, me digeymed ndakuriy ban'en romed.”

Ma gubin e girdi' ni bay u rom me lungurad, “Ri errogon!” Miyad pining e sorok ngak SOMOL. Me tay fapi tayugang' e tin karogned nga tagil'.

Nehemiah ni rib gol

¹⁴ U lan fa ragag nge l'agruw i duw ni ug mang governor u lan e nam nu Judah, ni gu tabab ko fare duw ni gaman e rliw' e duw ngay nike mang Ar-taxerxes e pilung nge mada' ko re duw ni gaman e guyey nge l'agruw e duw ngay nike mang pilung,

ma dariy reb i girdi'eg fa gag ni kay e ggan ni mat'awug ni nggu wa' ni bochan e gag e governor.

¹⁵ Gubin e pi'in ur governor gad ni yad ba m'on rog e ur tomal nigned e girdi', ya ur feked e ggan nge wayin ko girdi' ma yad be yog nra reb e rran ma nge pi' e girdi' aningeg i ragag e silber ni salpiy. Mus ngak e pi tagpigpig rorad mu'ur gafgow nigned e girdi'. Machane gag e ba thil e ngongol rog, ni bochan e ug tayfan Got.

¹⁶ Ru gu tay gelngig ko fare yoror ni ngan ubung bayay ma da gu fek bang e binaw. Gubin e pi'in yad ma maruwel rog nra uned i ubung bayay fare yoror.

¹⁷ Gubin ngiyal' ni gu ma pi' gan 150 e girdi' nu Israel u tebel rog nge pi tayugang' rorad, ma ku arrogon gubin e pi girdi' ni yad ma yib ngog ko pi nam nib chuchugur.

¹⁸ Gubin e rran ma gu ma pi' reb e garbaw, nge nel' e tin th'abi fel' ko saf rog, nge nimen ni bo'or, ma gubin e yu ragag e rran mu gu pi' e wayin ni kab be'ech. Machane gumnang e pin'en nib tomal ni be athmagliy e girdi', are da gog ni ngan pi' ngog e f'oth ni mat'wun e governor.

¹⁹ Got, gu be meybil ngom ni ngam tay fe-namyang ko urngin e pin'en ni ku gu rin' ni bfel' ni fan ngak e pi girdi' ney.

6

Nehemiah nni makathnag

¹ I Sanballat, Tobiah, Geshem, nge tin kabay e to'ogor romad e ra nanged ni ku gu mu'gad i

ubung bayay fare yoror. Ni go' mab ko pi garog e dawor ni suweg nga langan e garog.

² Ma aram me pi' Sanballat nge Geshem e thin nge yib ngog, ni yow be yog ni nggu mada'gad ngalan reb fapi binaw nu Ono. Ma kugnang ni bay rogon ni ka ra pur'uy nigew ni ngar gafgow nigewgag.

³ Mu gu l'oeg e pi tamal'og ni nganog ngorow ni ngan ga'ar, "Gu be rin' ba maruwel nib ga' fan, ere dabiyag ni nggub. Dab gu taleg e maruwel ni bochan e nggub gguymew."

⁴ Aningeg yay nra pi'ew e thin ngog ni nggu mada'gad, mra taw bayay e mulwol rorow ma ta'ab fulweg e ug pi'.

⁵ Ma aram me l'oeg Sanballat reb e tapigpig rok ngog nike fek e gin lal e babyor i yib, ni da nning e brif riy.

⁶ Ma thin ko fare gi babyor e ga'ar:

"Keyog Geshem ngog ni be yan ba thin rok e pi nam ni yad ba chuchugur ni gur nge pi *Jew* e kam leam nigned ni ngam togoplugad ere aramfan ni gimed be ngongliy bayay fare yoror. Ma ku be yog ni ga be leamnag ni ngam pilung

⁷ ma kam guy rogon boch e profet ni ngar weliyed u lan yu Jerusalem ni gur e pilung nu Judah. En ni Pilung e ri bayi rung'ag murung'agen e ran'ey, ere gu be yog ngom ni ngad mada'gow ngad puruy' nigew."

⁸ Mu gu fulweg taban fare gi babyor ngak ni lungug: "Dariy ban'en nib riyul' ko n'en nigabe yog. Gubin ma kam tunguy kamog."

⁹ Yad be guy rogon ni nggu rusgad nggu talgad ko maruwel. Mu gu meybil ni lungug, “Got mu gel nigege e chiney!”

¹⁰ Ngiyal’ nem mu gu wan gguy Shemaiah nib mo’on ni fak Delaiah ma tutuw rok Mehetabel, nike par u naun rok ndakir og nga wean. Me ga’ar ngog, “Thingar darow da mithgow ngalan fa gin nib Thothup u lan fare Tempel ngad man’ nigew e mab riy, ni bochan e yad be yib ni ngar thanged e fan rom. Nep e bay ra tawgad ni ngar thanged e fan rom.”

¹¹ Mu gu fulweg ni lungug, “Gathigag fa miti girdi’ ni gu ma mil ngu’ug mith. Ga be learnag ma gu ra yan gu mith ngalan e Tempel ni bochan e nggu ayuweg e pogofan rog? Dab gu rin’.”

¹² Mu gu par ngu’ug learnag mu gunang ni gathi Got e ke non ngak Shemaiah, ya Tobiah nge Sanballat e kar pi’ew talin ni nge yibi ginangeg.

¹³ Kar pi’ew puluwon ni nge k’aring e marus ngog nggu mul nga fithik’ e denen, ya nge yag nra kirebnag thig miyow gafgow nageg.

¹⁴ Mu gu meybil ni lungug, “Got, mu tay u wun’um e n’en nike rin’ Tobiah nge Sanballat ngam gechignag row. Ma dabi m’ay u wun’um fare pin i Nodiah nge gubin e profet ni yad be guy rogon ni ngar k’aringed e marus ngog.”

Tungun fare maruwel

¹⁵ Tomren wugem nge l’agruw e rran min mu’nag fare yoror ni ga’ngin ko rofen ni rliw’ nge lal ko pul ni Elul.*

---

* **6:15 ELUL:** Bin n’el e pul ko Kalendar ni Hebrew, u lukngun e August nge mada’ nga lukngun e September.

¹⁶ Nap'an ni rung'ag e to'ogor romad nu lan e pi nam nib liyegmad nike m'ay fare maruwel, me m'ay e liyab rorad, ya go' kan nang ni Got e ke ayuweg fare maruwel ke m'ay.

¹⁷ Aram n'umngin nap'an ma pi tayugang' ko *Jew* yad ma fulweg taban e babyor nma pi' Tobiah.

¹⁸ Bo'or e girdi' nu Judah ni go' yad ba fol ngak ni bochan e re mo'on ni chitamngin e re pin ni le'engin e ba *Jew* ni aram Shekaniah nib mo'on ni fak Arah. Ma ku er i tay Jehohanan nib mo'on ni fak nike le'engiy be' ni bpin ni fak Meshullam nib mo'on ni fak Berekiah.

¹⁹ Ma be weliy e girdi' u p'eowcheg murung'agen urngin e tin nib manigil nike rin' Tobiah, mu gog ban'en miyad kunuy ni gubin ngar weliyed ngak. Ma de toffan ko yol babyor ngog ni be guy rogon ni nge k'aring e marus ngog.

7

¹ Tomuren ni kan mu' i ubung bayay fare yoror, ma go' kan ayliy mban e pi garog nga tagil ma kan duwgiliy e pi matnag ko garog nge pi'in ngi i tang, nge pi Levite ni bay e maruwel ni ka ni duwgiliy ni ngar muruwliyed.

² Gu tay l'agruw i pumo'on ni ngu'ur gagiyege nigew fare binaw nu Jerusalem: Hanani nib mo'on ni walagege nge Hananiah nib mo'on ni ir e ma gafaliy e salthaw nu lan fare binaw ni kan yororiy ni fan ko mael. Hananiah e be' nib pagan'uy ngak ma bay madgun Got u wan'.

³ Mu gog ngorow ni dab ra pagew fapi garog nu Jerusalem ngan bing ni kadbul nge taw ko ngiyal' nike rran ma nguun ning ngan man'nag u m'on ni

nge mu' fapi matnag ko maruwel rorad ni blayal'. Mu kugog ngorow ni ngar mel'egew boch e girdi' u fithik' e girdi' ni yad ma par u Jerusalem ni ngar manged boch e matnag, mi yow pi' e maruwel rok boch i yad ni ngu'ur pired u lan boch e pi tafen e matnag nem ma boch i yad e ngu'ur matnagiye charen e tabnaw rorad.

*Babyoren e pi'in ni i kalbus ni kar sulod
(Ezra 2:1-70)*

⁴ Fare binaw nu Jerusalem e ba ga', machane de yo'or e girdi' ni urpired u langgin, ma dawor i yo'or e naun ni kan toy u langgin e ngiyal'nem.

⁵ Me pi' Got gelngin lanin'ug ni nggu kunuy e girdi' nge tayugang' rorad nga ta'bang ni pi tolang ko salthaw ngug guy babyoren e tabnaw rorad. Mu gu pir'eg babyoren e pi'in nsom'on nni kalbus nagrad u lan yu Babylonia ni karsulod, aram e ba'aray e tin nu gu pir'eg:

⁶ Bo'or e kalbus u lan e nam nu Babylonia ni karsuled nga Jerusalem ngu Judah, nra bagyad ma kesul ko binaw rok. Chon e tabnaw rorad e ur pired ni yad ba kalbus u Babylonia ni ka nap'an Nebuchadnezzar ni Pilung ni fekrad i yan ngaram ni yad bogi kalbus.

⁷ Pi tayugang' rorad e Zerubbabel, Joshua, Nehemiah, Azariah, Raamiah, Nahamani, Mordekai, Bilshan, Mispereth, Bigvai, Nehum, nge Baanah.

⁸⁻²⁵ Irera' babyoren e yuke girdi' nu Israel nge urngin e girdi' u bakan e girdi' nge baken nra sulod u bang nga taferad:

Parosh – 2,172
Shefatiah – 372
Arah – 652
Pahath Moab (pi'in owchen Jeshua nge Joab) – 2,818
Elam – 1,254
Zattu – 845
Zakkai – 760
Binnui – 648
Bebai – 628
Azgad – 2,322
Adonikam – 667
Bigvai – 2,067
Adin – 655
Ater (ni ku yima yog Hezekiah ngak) – 98
Hashum – 328
Bezai – 324
Harif – 112
Gibeon – 95

26-38 Girdi' ni i par e pi ga' rorad kakrom u lan e pi yochi binaw ni ba'aray ni kur sulod:

Bethlehem ngu Netophah – 188
Anathoth – 128
Beth Azmaveth – 42
Kiriath Jearim, Chefirah, ngu Beeroth – 743
Ramah ngu Geba – 621
Mikmash – 122
Bethel ngu Ai – 123
Yug reb e Nebo – 52
Yug reb e Elam – 1,254
Harim – 320
Jeriko – 345
Lod, Hadid, ngu Ono – 721
Senaah – 3,930

39-42 Ba'aray babyoren e yuke girdi' ni prist nra sulod:

Jedayah (pi'in owchen Jeshua) – 973
Immer – 1,052
Pashhur – 1,247
Harim – 1,017

43-45 Yuke girdi' ko pi Levite nra sulod:

Jeshua nge Kadmiel (pi'in owchen Hodaviah) – 74
Girdi'en e musik u Tempel (pi'in owchen Asaf) – 148
Girdi'en e matnag u Tempel (pi'in owchan Shallum, Ater, Taln

46-56 Yuke girdi ko girdi'en e maruwel u Tempel ni ur kalbusgad u bang nra sulod:
 Ziha, Hasupha, Tabbaoth,
 Keros, Sia, Padon,
 Lebana, Hagaba, Shalmal,

Hanan, Giddel, Gahar,
 Reaiah, Rezin, Nekoda,
 Gazzam, Uzza, Paseah,
 Besai, Meunim, Nephushesim,
 Bakbuk, Hakupha, Harhur,
 Bazlith, Mehida, Harsha,
 Barkos, Sisera, Temah,
 Neziah, nge Hatipha.

⁵⁷⁻⁵⁹ Yuke girdi' ni tapigpig rok Solomon ni ur kalbusgad ni karsuled:

Sotai, Sophereth, Perida,
 Jaalah, Darkon, Giddel,
 Shephatiah, Hattil, Pochereth Hazzebaim, nge
 Amon.

⁶⁰ 392 Oren u gubin e pi'in owchen e pi'in girdi'en e maruwel u Tempel nge pi tapigpig rok Solomon ni ur kalbusgad nra sulod.

⁶¹⁻⁶² 642 i yad e girdi'en fa yuke girdi' ko Delayah, Tobiah, nge Nekoda nra chuwgad ko fa yochi binaw ni Tel Melah, Tel Harsha, Cherub, Addon, ngu Immer; machane dabyag ni ngar micheged ni yad e pi'in owchen yu Israel.

⁶³⁻⁶⁴ Tin ba'aray e yuke girdi' ko prist e dan pir'eg babyorenrad ni nge gagyel ko mini e ga' rorad kakrom: Hobaiah, Hakkoz, nge Barzillai. (En ni ga' ko fare ke girdi' rok Barzillai ni prist e le'engiy be' ni bpin ko fare ke girdi' rok Barzillai nu Gilead me fek fithingan fare ke girdi' rok e chitamngin le'engin.) Ma bochan e de yag ni ngar micheged ko mini' e pi ga' rorad kakrom, ma aram e de ni mang nagrad prist.

⁶⁵ Governor ko *Jew* e yog ngorad ni dab ra ked e ggan ni kan ognag ngak Got nge taw ko ngiyal'

nike yag reb e prist nrayag ni nge maruwel ko fare Urim nge Thummim.

⁶⁶⁻⁶⁹ Oren e girdi' ni ur kalbusgad nra sulod — 42,360

Pi tapigpig rorad ni pumo'on nge ppin — 7,337
Girdi'en e musik ni pumo'on nge ppin — 245
Os — 736
<i>Mule</i> — 245
Kamel — 435
Dongki — 6,720

⁷⁰⁻⁷² Bo'or e girdi' nra ayuwgad i pi' puluwon fare Tempel ni ngan toy bayay:

Governor

270 *ounces* e gol

50 raba' e dabiy ni yima fanay ko madnom bowl

530 madan e prist

Lolgen e yuke girdi'

337 e pawn e gol

3,215 pawn e silber

Tin kabay e girdi'

337 pawn e gol

2,923 pawn e silber

67 madan e prist

⁷³ Prist, pi Levite, pi matnag u Tempel, girdi'en e musik, nge ku yug girdi' ni bo'or, girdi'en e maruwel u Tempel — gubin e girdi' nu Israel — e ra pired u lan fa yochi binaw nge pi binaw nu Judah.

8

Ezra ni be'eg fare motochiyel ngak e girdi'

¹ Fa'ani taw ko bin medlip e pul ma ke sul yu Israel kar pired ko pi binaw rorad. Rofen ni som'on ko re pul nem e yad gubin nra mu'ulunggad nga Jerusalem nga tagil' e mu'ulung u mit fare garog ni fithingan e Garog ni Ran. Miyad wenig ngak Ezra, ni ir e prist me ir e ba tamilangan' ko Motochiyel ni pi' SOMOL ngak yu Israel u pa' Moses, ni nge yan i fek fare babyor ko motochiyel.

² Me yan Ezra i fek i yib ko gin nike mu'ulung e girdi' ngay, ni pumo'on nge ppin nge pi'in ni bitir ni yad ra rung'ag miyad nang fan.

³ Me be'eg fapi motochiyel ngorad u rom u chuchugur ko fare garog, ni be'eg ngorad ni be puf e woch nge mada' ko misiw', ma yad gubin ni ur motoyilgad ngak ni kar uthumed telrad.

⁴ I be'eg Ezra nib sak'iy u daken bangi ban'en ni ka ni ubung ngalang ni fan ko re mu'ulung nem, ni ren e ni fal'eg ngay. Ma ba sak'iy e pi pumo'on ni ba'aray nga ba' ni mat'aw rok, ni aram Mattithiah, Shema, Anayah, Uriah, Hilkiah, nge Maaseyah; ma ba sak'iy e tin ni ba'aray e pumo'on nga ba' ni gilay' rok, ni aram Pedayah, Mishael, Malkijah, Hashum, Hashbaddanah, Zekariah, nge Meshullam.

⁵ I Ezra e ba sak'iy ko gin'em nib tolang rorad ngalang ma yad gubin nra pired ni kar changar-gad ngak. Ma nap'an ni yigi pithig fare babyor me sak'iy e girdi' ngalang ni gubin.

⁶ Me ga'ar Ezra, "Ke sorok SOMOL, ni Got ni ir e ba th'abi ga'!"

Ma urngin e girdi' nra tininged pa'rad ngalang me lungurad, "Amen, Amen!" Miyad ragbug ngar

siro'gad ngak Got nge math owcharad nga daken e but'.

⁷ Me sak'iy e girdi' ma pi Levite ni ba'aray e ra weliyed fan e motochiyel ngak e girdi', ni aram Jeshua, Bani, Sherebiah, Jamin, Akkub, Shabbethai, Hodiah, Maaseyah, Kelita, Azariah, Jozabad, Hanan, nge Peliah.

⁸ Miyad afweg* e Motochiyel rok Got ko bin ba'aram e thin ni manang e girdi' fan.

⁹ Fa'ani rung'ag e girdi' e tin be yog e Motochiyel ni dabisiy ni ngan rin', miyad tabab ko meyor. Mi Nehemiah, ni ir e governor, nge Ezra, ni fare prist ni ir e ba tamilangan' ko Motochiyel nge pi Levite ni yad e ur weliyed fan fapi Motochiyel ngak e girdi' e lungurad, "Bin daba' e rran e ba thothup ni fan ngak SOMOL ni Got romed. Ere dabi kireban'med ma dab mu yograd.

¹⁰ Ere msulod nga tabinaw ngam murgad. Mu f'othded boch e ggan nge wayin romed rok e pi'in nde gaman rorad. Bin daba' e rran e ba thothup ni fan ngak e SOMOL rorad, ere dabi kireban'med. Felfelan' nma pi' SOMOL ngomed e bay i pi' gelngimed."

¹¹ Me yan e pi Levite ni yad be fal'eg laniyan' e girdi' ni nge dabki kireban'rad, ya binem e rran e ba thothup.

¹² Me sul urngin e girdi' nga tabinaw rorad ngar abichgad miyad garbod u fithik' e felfelan' miyad

---

* **8:8 AFWEG:** Fapi Motochiyel rok Got e ni yoloy ko thin ni Hebrew, machane girdi' nu Israel ni i par u Babylonia e kar ilalgad nga fithik' e thin ni Aramaic nike mang thin rorad. Aram fan ndabisiy ni ngan afweg fare motochiyel ni thin ni Hebrew ko thin ni Aramaic.

pi' boch e ggan rorad i kay boch e girdi', ya kar nanged fan fapi thin ni ka ni be'eg ngorad.

Madnom ko Nochi Na'un

¹³ Me yan i reb e rran riy me cheag e pi lolugen e tabinaw ngak e pi prist nge pi Levite ngranod ngak Ezra ni nge fil ngorad fapi Motochiyel.

¹⁴ Miyad pir'eg ni fapi Motochiyel ni pi' SOMOL ngorad u pa' Moses e be yog ngak piyu Israel ni ngar pired u lan nochi naun u nap'an e Madnom ko Nochi Naun.

¹⁵ Miyad pi' e pi thin ni ba'aray nge yan u lan yu Jerusalem ni ga'ngin nge tin kabay e binaw nge yochi binaw ni be lungurad, "Marod nga daken e ted ngam feked papa'ngin e *olive* nge gek'iy ni *pine*, nge *myrtle*, nge *palm*, nge tin kabay papa'ngin e yug gek'iy ni yima fanay ko nochi naun ni nga ni par riy, ni bod rogon ni bay ni ka ni yoloy ko fapi Motochiyel."

¹⁶ Ma aram me fek e girdi' papa'ngin e gek'iy ngar toyed nochi naun u daken e chigiy ko naun rorad nib tagapas, ngu lan e yoror ko naun rorad, ngu lan e yoror ko tempel, ngu lan e yoror ko binaw u tagil' e mu'ulung u to'oben fare garog ni Garog ko Ran fithingan, ngu to'oben fare Garog ni Efraim fithingan.

¹⁷ Urngin fapi girdi' ni ur kalbusgad u Babylon nra sulod nga Jerusalem e ra ngongliyed nochi naun ngar pired ngalan. Irera' e yay nsom'on ni ku ni ngongliy bayay e ren'ey ni ka nap'an Joshua nib mo'on ni fak Nun ke yib i mada' ko ngiyal'nem. Ma urngin e girdi' ni kar felfelan'gad.

¹⁸ Ka rofen ni som'on ko re madnom nem nge yan i mada' ko rofen ni tomur nra reb e

rran miyad be'eg bang ko fapi Motochiyel rok Got. Medlip e rran nra madnomgad, me rofen ni gaman e meruk ngay mu ku yad tay reb e mu'ulung ni ngar ninged e meybil ko mu'ulung rorad, ni bod rogon nike yog e motochiyel.

9

Piyu Israel nra weliyed ngak Got e denen rorad

¹ Rofen ni reliw' nge aningeg fen ko re pul i n'em, me mu'ulung yu Israel ngar paged e abich ni aram e yad be dag gelngin e kireban' rorad ko denen rorad, ni kar chuwgad ko mad ni tutuw ma kar ted e fiyath nga fithik' i lolugrad ni pow nike kolngan'rad.

² Miyad chuw u fithik' girdi'en yugu boch e nam ngar pired nga bang ni go' yad. Miyad sak'iy ngar puwofay niked e denen rorad nge denen rok e pi chitamangirad ni kakrom.

³ Mi ni be'eg ngorad e Motochiyel rok SOMOL ni Got rorad ni gonap'an dalip e awa, ma kgonap'an dalip e awa e ra puwofay niked e denen rorad ma yad be tay fan SOMOL ni Got rorad.

⁴ Ma ba' bangi ban'en ni ka ni ngongliy nib tolang boch ni fan ngak e pi Levite, nu daken e ba sak'iy i Jeshua, nge Bani, nge Kadmiel, nge Shebaniah, nge Bunni, nge Sherebiah, nge Bani, nge Kenani riy. Miyad meybil ngak SOMOL ni Got rorad ni ba ga' lamrad.

⁵ I Jeshua, nge Kadmiel, nge Bani, nge Hashabneyah, nge Sherebiah, nge Hodiah, nge Shebaniah, nge Pethahiah ni yad bogi Levite e rogned ni nga ni pining e sorok ngak Got ni nge lunguy:

“Mu sak’iygad ngam pininged e sorok ngak SOMOL ni Got romed;
 ngu’um pininged e sorok ngak ni dariy
 n’umngin nap’an.

Nge gubin e girdi’ ma nge pining e sorok nga feni
 gilbugwan fithingam,
 ni yugu ara’ rogon ni sorok ni bay i pining e
 girdi’ ngom e dabi gaman.”

Wenignag e denen ngak Got

⁶ Miyad meybil ni aray rogon,
 “Gur SOMOL, e kemus ni gur e SOMOL;
 gur e mu sunumiy lanelang nge pi t’uf ni bay
 u lanelang.

Gur e mu sunumiy e but’ nge day nge urngin
 ban’en ni bay riy;
 me gur e mpi’ e yafos ko gubin ban’en;
 pi engel nu tharmiy e yad ma siro’ ngom ma yad
 ma liyor ngom.

⁷ Gur SOMOL ni Got e mmel’eg Abram,
 ma ga pow’iy nga wuru’ yu Ur ni bay u lan yu
 Babylonia;
 ma ga thiliyeg fithingan ngam tunguy Abra-
 ham ngak.

⁸ Mu nang ni be par nib yul’yul’ ngom,
 ma ga ngongliy ba m’ag u thilmew.
 Mmicheg ngak ni bay mpi’ e nam nu Kanaan ngak,
 ni nam rok e Hittite nge Amorite,
 nge nam rok e Perizzite, nge Jebusite, nge
 Girgashite
 nge par nib nam ni bayi par e pi’in ni owchen
 riy.

Ma ga tay nga tagil' e n'en ni mmicheg ngak, ya gab yul'yul'.

9 “Gur e um guy rogon e gafgow ni i tay pi chita-mangimad ni kakrom u Egypt; mu rung'ag e man ayuw nra ninged ngom ko fa gi Day ni *Red Sea* fithingan.

10 Ma'ang'ang nni gin ngay e mu ngongliy nib togopluw ngak Farao, nge ngak e pi tolang ni bay nga tan pa' nge girdi' ko nam rok, ya mu nang gelngin e gafgow ni yad be tay ngak e tirom e girdi'.

Me gilbuguwam ni bod rogon e bin daba' e rran ni ka ba gilbuguwam.

11 Mu ngongliy ba kanawo' u fithik' e day ni fan ngak e girdi' rom ma ga pow'iy e girdi' rom ngranod riy nike mlik' e but' riy nga barba'.

Pi'in i tuluf rad e ra lumoch gad kore daynem, ni bod rogon ba malang ni ligil nga ar u lan e rigur ni be cham e day riy.

12 Ma bayi rran ma bangi manileng e ga be pow'iyrad ngay, ma bayi nep' ma ggal' e gin ni ngranod riy nga ramaen ba nify ni be mat.

13 Mub u lang nga daken e burey ni Sinai ma ga welthin ngak e girdi' rom u rom; ma ga pi' ngorad e motochiel ni bfel' nge fonow nib yal'uw.

14 Mmachibnag ngorad rogon ni ngar ayuweged e pi *sabbath* rom nib thothup,

u pa' Moses ni tapigpig rom e mu pi' fapi
motochiyel rom riy ngorad.

15 “Fa’ani yib e bilig ngorad ma ga pi’ e flowa u
tharmiy ngorad,
ma ga pi’ e ran nge yib u fithik’ e war nga but’
ko ngiyal’ nike yib e belel ngorad.

Ma ga yog ngorad ni ngranod ra tafned fare nam
ni mmicheg ni bay mpi’ ngorad.

16 Machane pi chitamangimad ni kakrom e ra
ufanthin gad miyad gelan’,
ngar siyegned ni ngar folgad ko tin kamog
ngorad ni ngar rin’ed.

17 Ra siyegned ni ngar folgad rom, ma kar paged
talin urngin e pin’en ni um rin’;
ra paged talin fapi maang’ang ni um ngongliy.
Miyad duwgily be’ u fithik’ e ufanthin ni nge yog
e thin rorad
me fulwegrad nga Egypt ngar pired ni yad e
sib.

Machane gur ba Got ni ga ma n’ag fan u wun’um e
kireb;
gab gol ma ba t’uf e girdi’ rom, ma ba sowath
ni gama damumuw.

Runguy rom e ba ga’, aram fan nda mu n’agrad.

18 Ra ngongliyed ba liyos ni bod ya’an ba garbaw,
miyad yog ni ir fare kan ni fekrad nga wuru’
yu Egypt!

SOMOL, rib ga’ e dariy fan nra ted ngom!

19 Machane da mu n’agrad u rom u daken e ted
nder tugul ban’en riy,
ni bochan e runguy rom nib ga’.

Da mchuweg fa gi manileng nge fare nify

- ni i pow'iyrad ni rran nge nep'.
- 20 U mog ngorad e n'en ni ngar rin'ed ni bochan e gab gol;
um durwi'iyrad ko manna mu'um pi' e ran ni ngar unumed.
- 21 Urngin ban'en ni nge yag ngorad u daken e ted i yan
e um pi' ngorad ni aningeg i ragag e duw;
mi i par e mad rorad nde wod,
ma rifrif u ayrad e de thow nge amith.
- 22 "Gur e mu pagrad ngar gelgad ngak e pi nam nge pi pilung,
ko yungi nam ni yad bmathil.
Ra gelgad ko nam nu Heshbon, ni Sihon e pilung riy,
nge nam nu Bashan, ni Og e pilung riy.
- 23 Ma ga yo'ornag pifakrad ni pumo'on ngar boded feni yo'or e t'uf u lanelang,
ma ga ayuwegrad ngar gelgad ngranod ra pired ngalan fare nam
ni mmicheg ngak pi chitamangirad ni kakrom ni bay mpi' ngorad.
- 24 Ra gelgad ko nam nu Kanaan;
mu gel ngak e girdi' nma par u rom.
Mpi' mat'wun e tirom e girdi' e ngiyal'nem ni ngar rin'ed e tin yad ba'adag
ngak e girdi' nge pi pilung ko nam nu Kanaan.
- 25 Girdi' rom e ra koled e pi binaw ni ka ni yororiy ni fan ko mael,
nge binaw nib yong'ol, nge naun nib sug ko machaf,
nge luwed nike m'ay i ker,

nge gek'iy ni *olive*, nge gek'iy ni yima kay
 wom'ngin, nge yungi woldug ni *grapes*.
 Mu ur ked urngin e tin yad ba'adag ni ngar
 ked ngar pired ni kar sugsgugad;
 mi i felfelan'rad ko urngin e pin'en ni bfel' ni
 mu pi' ngorad.

26 “Machane me cheal e tirom e girdi' ngu'ur togo-
 pluwgad ni da kurlfolgad rom;
 ra pi'ed keru'rad ko Motochiyel rom,
 Ra thanged e fan rok e pi profet ni ur fonow nigned
 yad,
 ya urogned ngorad ni ngar sulod ngom.

Mu ur pired ngu'ur darifan nigned gur;

27 aram ma ga pag e pi to'ogor rorad ngar gelgad
 ngorad miyad par nga tan pa'rad.
 U fithik' e gafgow ni yib ngorad miyad ning e ayuw
 ngom,

ma ga fulweg taban e meybil rorad u tharmiy.
 Runguy rom nib ga' e mu pi' ngorad e pi'in ni
 ngu'ur gagiyeg nigned yad
 ni yad e ra chuweged yad u pa' e to'ogor rorad.

28 Fa'ani sul e gapas ngorad miyad tabab ko denen
 bayay,
 ma ka ga pag e pi to'ogor rorad bayay ngar
 gelgad ngorad.

Ma nap'an e yad pi' keru'rad rorad ngar weniggad
 ngom ni ngam ayuwegrad,
 ma ga rung'ag lamrad nga tharmiy
 ma ga lagrad bayay ni bochan e runguy rom
 nib ga'.

29 Um ning chiylen ngorad nthingar ra folgad ko
 fonow rom,

ma fithik' e tolangan' rorad miyad n'ag e pi
 motochiyel rom,
 ni yugu aram rogon ni kanawo' ko yafos e
 Motochiyel rom ni ngan fol riy.

Feni gel lanin'rad nge farad gelan', miyad siyeg ni
 ngar folgad.

³⁰ Um ginangrad u fithik' e gumaen' u reb e duw
 ngu reb.

Thin rom e i yog e pi profet rom,
 machane ba man tel e girdi' rom,
 aram ma ga pagrad nge gel boch e nam ngo-
 rad.

³¹ Machane bochan e runguy rom ni ba ga'
 ma da mu n'agrad ara mu thang owcherad.

I gur ba Got ni gab gol ma ga ma runguy e girdi'!

³² "Rib sorom, i gur Got ni Got romad!

Ri ba ga' madgum, ma rib gel gelngim!

Ga be par nri gab yul'yul' ko m'ag ni mu ngongliy
 u thilmed e girdi' rom.

Ngiyal' ni gafgow nagmad e pi pilung nu Assyria
 ke mada' ko chiney e ba gel e gafgow ni kug
 pired nga fithik'!

Pi pilung romad, nge pi'in yad ma gafaliymad, nge
 pi prist nge pi profet romad,
 nge pi chitamangimad ni kakrom nge urngin
 e girdi' romad nra gafgowgad.

Mu leamnag gelngin e gafgow ni yib ngomad.

³³ Mmat'aw e tin mu rin' ko gechig ni mpi' ngo-
 mad;

um par ni gab yul'yul' ngomad, ni yug aram
 rogon ni gamad be denen.

- 34 Pi chitamangimad ni kakrom, nge pi pilung romad, nge pi'in yad ma gafaliymad, nge pi prist e da ur folgad ko Motochiyel rom.
Da ur motoyilgad ko tin mog ni ngan rin' nge tin um ginangrad riy.
- 35 Mu ayuweg e pi pilung rok e tirom e girdi' e ngiyal'nem ngu'ur gagiyeggad nnap'an ni ur pired u lan fare nam ni ba ga' ma ba yong'ol e but' riy ni gur e mpi' ngorad, machane dar pi'ed keru'rad ko denen ngar folgad rom.
- 36 Ma chiney e kug manged sib u lan fare nam ni gur e mpi' ngomad, nre but' ney nib yong'ol ni be pi' e ggan ngomad.
- 37 Yong'olen fare but' e be yan ngak e pi pilung ni kam taymad nga tan pa'rad ni bochan e gu denengad.
Tin yad be finey e yad be rin' ngomad nge garbaw romad,
ma gamad be par u fithik' e kireban' nib gel!"

Girdi' nra sayin gad nga ba m'ag

- 38 Bochan urngin e pin'en nike buch romad ma gamad e girdi' nu Israel e kug yoliyed ba m'ag ni nge par, ma pi'in yad ma yog e thin romad, nge pi Levite romad, nge pi prist romad e kar ted e hang rorad ngay.

10

- ¹ Pi'in nra sayingad nga but' e Nehemiah ni governor nib mo'on ni fak Hakaliah, nge Zedekiah,
² Serayah, Azariah, Jeremiah,

3 Pashhur, Amariah, Malchijah,
 4 Hattush, Shebaniah, Malluch,
 5 Harim, Meremoth, Obadiah,
 6 Daniel, Ginnethon, Baruch,
 7 Meshullam, Abijah, Mijamin,
 8 Maaziah, Bilgai, nge Shemaia; picha'ney e yad
 bogi prist.

9 Ma pi *Levite*: Jeshua nib mo'on ni fak Azaniah,
 nge Binnui ni be' ko fare ke girdi' ni Henadad, nge
 Kadmiel,

10 Shebaniah, Hodiah, Kelita, Pelayah, Hanan,
 11 Mika, Rehob, Hashabiah,
 12 Zaccur, Sherebiah, Shebaniah,
 13 Hodiah, Bani, nge Beninu.
 14 Mit e thin ko girdi': Parosh, Pahath Moab,
 Elam, Zattu, Bani,
 15 Bunni, Azgad, Bebai,
 16 Adonijah, Bigvai, Adin,
 17 Ater, Hezekiah, Azzur,
 18 Hodiah, Hashum, Bezai,
 19 Hariph, Anathoth, Nebai,
 20 Magpiash, Meshullam, Hezir,
 21 Meshezabel, Zadok, Jaddua,
 22 Pelatiah, Hanan, Anaiah,
 23 Hoshea, Hananiah, Hasshub,
 24 Hallohesh, Pilha, Shobek,
 25 Rehum, Hashabnah, Maaseyah,
 26 Ahiah, Hanan, Anan,
 27 Malluch, Harim, nge Baanah.

N'en ni ta'reban'uy ngay ni ngan rin'

28 Gadad e girdi' nu Israel, ni prist, *Levite*, tamat-
 nag u Tempel, girdi'en e musik u Tempel, girdi'en
 e maruwel u Tempel, nge gubin e girdi' nma fol

ko Motochiel rok Got e ngad ki'egeg gadad rok e girdi' nu bang ni yad ma par u daken e but' rodad, gadad nge le'engdad nge gubin pifakdad ni ka ra ilalgad ni karnanged fan ban'en,

²⁹ aram e gamad be dachug ngak e pi tayugang' romad kug micheged u fithingan Got, ma ra buch waathmad ni fa'an gamad ra thilyeg e tin ke ta'reb lungumad ngay, ya ngug pired nrogon ni bay ko Motochiel rok Got ni pi' u daken Moses ni tapigpig rok; ma gamad ra fol u urngin e tin keyog SOMOL ni Somol romad ngomad ni nggu rin'ed; ma gamad ra fol u urngin e pi motochiel rok nge tin keyog nthingar gu rin'ed.

³⁰ Dab gu mabgolgad ko girdi' nu boch e nam ni yad be par u lan e nam romad.

³¹ Fa'anra fek e girdi' nu boch e nam e pi wom'ngin e *grain* fa demturug e mit i n'en ni ngar pi'ed ngomad ni chuway' ko Sabbath ara demturug e re rran nreb e rran nib thothup, ma dab gu chuw'iyed rorad.

Gubin e medlip e duw nra m'ay ma dab gu milay' niged e but', ma gamad ra n'ag babyoren gubin e pi malfith ni bay.

³² Gubin e duw ma ra bagmad me pi' in e silber nib ayuw nga puluwon e tin nib t'uf ko maruwel u Tempel.

³³ Tin ni ba'aray e bay gu pi'ed ni fan ko tayfan u lan e Tempel: flowa nib thothup, wom'ngin e *grain* ni yima pi' ni maligach ni gubin e rran, fapi gamanman ni yima urfiy ni polo' u gubin e rran ni yima pi' e maligach, nge maligach ni thothup ni fan ko *Sabbath*, nge pi Madnom ko M'ug e Pul, nge

ku boch e madnom nge ku boch e maligach nib thothup, nge pi maligach ni nge chuweg e denen rok piyu Israel, nge tin kabay nib t'uf ko maruwel u lan fare Tempel.

³⁴ Gamad e girdi' ni prist nge *Levite* e gubin e duw ni bay gu yon'ed yochi malang nga but' ni nge duwgil e re ke girdi' ni nge pi' e l'ud ni ngan urufiy fapi maligach ngay ni yibe pi' ngak SOMOL ni Got rodad, ni rogon ni bay ko Motochiyel nthingar nrin'.

³⁵ Gubin e duw ni bay gu feked nga Tempel ni maligach e tin som'on u wom'ngin e woldug romad nge tin som'on nike lol u wom'ngin e gek'iy ni fi'imad.

³⁶ Ma bin ba nganni' ko pagel nni gargeleg ni fak bagmad e bay gu feked ngak e prist nga Tempel mu rom, ni rogon ko motochiyel, e ngan ognag riy ngak Got. Ma kagmad ra ognag e tin pumo'on ni nganni u pifak e garbaw romad nge saf ara kaming.

³⁷ Gamad ra fek i yan ko prist nga Tempel e flowa nni ngongliy ko tin nga'on e *grain* nt'ar u reb e duw nge ku tin e maligach ni wayin, gapgep ni *olive*, nge gubin mit e wom'ngin e gek'iy.

Magmad fek ragag e pasent ko *grain* romad i yan ko *Levite* ni yad e maruwel rorad ni yad ma kunuy ragag e pasent u lan e pi binaw romad.

³⁸ Fapi prist ni girdi'en e tabnaw rok Aron e ngar cheagad ko pi *Levite* ko ngiyal' ni yibe kunuy e ragag e pasent riy, ma fapi *Levite* e ngar feked ngalan fapi senggil ni yima cha'ar riy u lan e Tempel ragag e pasent ko gubin ni kani kunuy ni ngan fanay ko maruwel u Tempel.

³⁹ Girdi' nu Israel nge pi *Levite* e ngar feked e f'oth ni *grain*, wayin, nge gapgep ko *olive* i yan ngalan fapi senggil ko cha'ar ni gin ni yima cha'riy tatalin e maruwel ko Tempel riy ma ku aram e gin ni bay riy e senggil ko prist ni yad ba maruwel, nge pi matnag u Tempel, nge ulung ko tang u Tempel.

Dab da n'aged fare naun rok e Got rodad.

11

Pi girdi' ni urpired u Jerusalem

¹ Pi tayugang' e ra pired u Jerusalem, ma tin kabay e girdi' e ra girngiyed e pow ni nge duwgil reb e tabnaw u fithik' yu ragage e tabnaw ni nge yan i par ngalan fare binaw nib thothup nu Jerusalem, me par e tin kabay u lan e yug binaw nge yochi binaw.

² Me pining e girdi' e sorok ngak gubin e pumo'on ni ka ra og niked yad ni ngar pired u Jerusalem.

³ Boch e girdi' nu Israel, nge prist, nge pi *Levite*, nge girdi'en e maruwel u Tempel, nge pi'in owchen e tapipig rok Solomon e ra pired u daken taferad u lan yochi binaw rorad.

Ba'aray babyoren e pi'in yad ma yog e thin ko nug nu Judah ni ur pired u Jerusalem:

⁴*Chonggin e ganong rok Judah:*

I Athayah nib mo'on ni fak Uzziah nib mo'on ni fak Zekariah. Ma ku boch e pi chitamngin kakrom e ba mu'un Amariah ngay nge Shefatiah, nge Mahalalel, ni yad e pi'in owchen Perez nib mo'on ni fak Judah.

⁵ Nge Maaseyah nib mo'on ni fak Baruk nib mo'on ni fak Kolhozeh. Ma ku boch e pi chitamngin kakrom e ba mu'un Hazayah ngay, nge Adayah, nge Joyarib, nge Zekariah, ni yad e pi'in owchen Shelah nib mo'on ni fak Judah.

⁶ Ma 468 e pi pumo'on nib gilbuwrad ni go' yad owchen Perez ni ur pired u lan yu Jerusalem.

⁷ *Chonggin e ganong rok Benjamin:*

Sallu nib mo'on ni fak Meshullam nib mo'on ni fak Joed. Ma ku boch e pi ga' rok e ba mu'un Pedayah ngay, nge Kolayah, nge Maaseyah, nge Ithiel, nge Jeshayah.

⁸ Me Gabbai nge Sallai e pi girdi'en Sallu ni yad ba chugur.

Yad 928 u gubin e girdi'en e ganong rok Benjamin ni urpired u lan yu Jerusalem.

⁹ I Joel nib mo'on ni fak Zikri e tagagiyeg rorad, me Judah nib mo'on ni fak Hassenuah e ir e migid ngak ko gagiyeg u lan fare binaw.

¹⁰ *Prist:*

I Jedayah e ba mo'on ni fak Joyarib, nge Jakin.

¹¹ Me Serayah nib mo'on ni fak Hilkihah nib mo'on ni fak Meshullam. Ma pi ga' rok e ba muun Zadok ngay, nge Merayoth, nge Ahitub ni ir fare Prist ni Th'abi Ga'.

¹² Chon e re ke girdi' ney ni ur pigpiggad u lan fare Tempel e yad 822 u gubin.

I Adayah nib mo'on ni fak Jeroham nib mo'on ni fak Pelaliah. Ma pi ga' rok e ba muun Amze, Zekariah, Pashhur, nge Malkijah.

13 Chon e re ke girdi' ney ni yad lolgen e pi tabnaw e yad 242 u gubin.

I Amashsai nib mo'on ni fak Azarel nib mo'on ni fak Ahzai. Ma pi chitamngin kakrom e mu'un Meshillemoth nge Immer ngay.

14 Chon e re ke girdi' ney ni yad bogi salthaw ni yad ba cheag e yad 128 u gubin. En ni tolang rorad e Zabdiel ni reb i chon ba tabnaw nib ga' lungun.

15 *Levite:*

Shemayah nib mo'on ni fak Hasshub nib mo'on ni fak Azrikam. Ma pi ga' rok ba muun Hashabiah ngay nge Bunni.

16 I Shabbethai nge Jozabad e yow l'agruw *Levite* nib ga' farow mab milfan e maruwel u wuru' fare Tempel ngorow.

17 I Mattaniah nib mo'on ni fak Mika nib mo'on ni fak Zabdi ni be' ni owchen Asaf. Ir e gafaliy girdi'en e tang u Tempel ngar tang nged e meybil ko ogmagaer.

I Bakbukiah e ir e ta'ayuw rok Mattaniah.

Abda nib mo'on ni fak Shammua nib mo'on ni fak Galal ni be' ni owchen Jeduthun.

18 284 oren e Levite u gubin ni ur pired u lan fare binaw nib thothup u Jerusalem.

19 *Pi matnag u Tempel:*

Akkub, nge Talmon, nge girdi' rorow ni yad 172 u gubin.

20 Ma tin kabay ko pi girdi' nu Israel nge tin kabay ko prist nge pi *Levite* e ur pired u daken taferad u lan e binaw nge yochi binaw nu Judah.

²¹ Pi girdi'en e maruwel nu lan e Tempel e ur pired u lan bang u Jerusalem ni kanog yu Ofel ngay ngu'ur maruwelgad ni Ziha nge Gishpa e yow be yog e n'en ni ngar rin'ed.

²² I Uzzi nib mo'on ni fak Bani nib mo'on ni fak Hashabiah e ir e i tay murung'agen e maruwel rok e pi *Levite* ni urpired u lan yu Jerusalem. Pi chitamngin kakrom e ba mu'un Mattaniah ngay nge Mika, ma ba mu'un ngalan e ke rok Asaf e girdi', fare ke girdi' nib milfan ngorad e musik u Tempel u nap'an e gam'ing u Tempel.

²³ Bay rogon nike yog e en pilung ni ngi i thilthil e yuke girdi' i gagiyegnag e musik u lan fare Tempel ni gubin e rran.

²⁴ I Pethahiah nib mo'on ni fak Meshezabel ko fare ke girdi' rok Zerach ko ganong rok Judah e ir e yan ni owchen e girdi' nu Israel nga Persia ni tafen e puf oloboch.

Girdi' nu lan yug boch e yochi binaw nge yug binaw

²⁵ Bo'or e girdi' ni urpired u lan e yochi binaw nib chugur ko milay' rorad. Ma pi girdi'en e ganong rok Judah e urpired u lan yu Kiriath Arba, Dibon, Jekabzeel, ngu lan e yuchi binaw nib chugur ko pi binaw ney.

²⁶ Ma ku'ur pired u lan fapi binaw nu Jeshua, Moladah, Bethpelet,

²⁷ Hazarshual, ngu lan yu Beersheba nge yuchi binaw u charen i yan.

²⁸ Ur pired u lan e binaw nu Ziklag, ngu lan yu Mekonah nge yuchi binaw riy,

²⁹ ngu lan yu Enrimmon, ngu Zorah, ngu Jar-muth,

³⁰ ngu Zanoah, ngu Adullam, ngu lan e yuchi binaw ni bay u charen e pi binaw ney. Ur pired u lan yu Lakish ngu daken e yungi milay' nib chugur e ngaram, ngu lan yu Azekah nge yuchi binaw riy. Ere aram e pi girdi'en Judah ni urpired u lan e nug u thilin yu Beersheba u lan e yimuch nge fare Loway ni Hinnom u lan e lel'och.

³¹ Girdi'en e ganong rok Benjamin ni urpired u Geba, Mikmash, Ai, Bethel nge yuchi binaw nib chugur e ngaram,

³² ngu Anathoth, Nob, Ananiah,

³³ Hazor, Ramah, Gittaim,

³⁴ Hadid, Zeboim, Neballat,

³⁵ Lod, ngu Ono, ngu lan fare Loway ni Kraftmen.

³⁶ Boch e ulung ko Levite ni urpired u lan e nug nu Judah e ni l'ograd ni ngaran ra pired ngak girdi'en Benjamin.

12

Fithingan e prist nge Levite

¹ Pi girdi' ni ba'aray fithing'rad e bogi prist nge Levite ni ur kalbusgad nra sulod ni karu'ned ngak Zerubbabel nib mo'on ni fak Shealtiel nge Joshua ni ir fare Prist ni Th'abi Ga': Serayah, Jeremiah, Ezra,

² Amariah, Malluk, Hattush,

³ Shekariah, Rehum, Meremoth,

⁴ Iddo, Ginnethoi, Abijah,

⁵ Mijamin, Maadiah, Bilgah,

⁶ Shemayah, Joyarib, Jedayah,

⁷ Sallu, Amok, Hilkiyah, nge Jedayah.

Pi pumo'on ney e tayugang' ko prist u nap'an Joshua.

⁸ Ma pi *Levite*: Jeshua, Binnui, Kadmiel, Sherebiah, Judah, nge Mattaniah, e yad e ba milfan e tang ko ogmagaer ngorad.

⁹ Ma pi'in ba'aray e yad ma yon' e fulweg ko fare tang: Bakbukiah, Unno, nge pichongrad ni *Levite*.

Pi'in owchen Joshua ni ir fare Prist ni Th'abi Ga'

¹⁰ I Joshua e chitamngin Joyakim; me Joyakim e chitamngin Eliashib; me Eliashib e chitamngin Joyada;

¹¹ me Joyada e chitamngin Jonathan; me Jonathan e chitamngin Jaddua.

Pi lolgen e yuke girdi' ko Prist

¹² Nap'an ni Joyakim e Prist ni Th'abi Ga' ma tin ba'aray e prist e yad lolgen e yuke girdi' ko prist: Merayah, Serayah, Hananiah,

¹³ Jeremiah, Meshullam, Ezra, Jehohanan, Amariah,

¹⁴ Jonathan, Malluchi, Josef, Sebaniah,

¹⁵ Adna, Harim, Helkai, Merayoth

¹⁶ Zekariah, Iddo, Meshullam, Ginnethon,

¹⁷ Zikri, Abijah, Miniamin, Piltai, Moadiah,

¹⁸ Shammua, Bilgah, Jehonathan, Shemayah,

¹⁹ Mattenai, Joiarib, Uzzi Jedaiah,

²⁰ Kallai, Sallai, Eber, Amok,

²¹ Hashabiah, Hilkiyah, Nethanel nge Jedayah.

Babyoren e Prist nge pi tabnaw ko Levite

²² Un tay babyor e pi'in tolang ko pi tabnaw ko *Levite* nge pi tabnaw ko prist u nap'an ni kabfos e pi Prist ni Th'abi Ga' ni ba'aray fithingrad:

Eliashib, Joyada, Johanan, nge Jaddua. Re babyor ney e nib ni lebuguy ko ngiyal' ni Darius e pilung nu Persia.

²³ Pi lolgen e tabnaw ko *Levite* e ni yoloy nga babyor e ngiyal'nem nge mada' nga nap'an Jonathan, ni tutuw rok Eliashib.

Maruwel nni duwgiliy ni ngan rin' u Tempel

²⁴ U tan e gagiyeg rok Hashabiah, Shrebiah, Jeshua, Binnui nge Kadmiel e ni yu ulungnag e pi *Levite* ni yu l'al'agruw e ulung ni ngu'ur tang nged e sorok ngak Got ma yad be ognag e magaer ngak, ni bod rogon ni tay David ni pilung chiyen ni fare mo'on ni bay Got rok.

²⁵ Tin ba'aray e matnag nu Tempel e ba milfan ngorad i matnagiy e pi senggil ni tafen e cha'ar ni bay u charen e fapi garog ko Tempel: Mattaniah, Bakbukiah, Obadiah, Meshullam, Talmon, nge Akkub.

²⁶ Pi girdi' ney e urmed u nap'an Joyakim, nib mo'on ni fak Joshua nib mo'on ni fak Jehozadak, nge nap'an ni Nehemiah e governor, nge nap'an Ezra ni fare prist ni ir e ba tamilangan' ko Motochiyel.

I Nehemiah ni yibley e yoror ko fare binaw

²⁷ Nap'an nni yibley fare yoror ko binaw nu Jerusalem, min fek e pi *Levite* ko yungi n'en ni urpired riy ngalan fare binaw, ni bochan e nge yag nra uned i madnomnag fare yoror ni yibe yon' tangin e ogmagaer ma yibe musiknag ko *cymbal* nge *harp*.

²⁸ Fapi tabnaw ko *Levite* nma tang e ra mu'ulungad ni karbad ko yungi n'en ni urpired

riy u charen yu Jerusalem nge fa yochi binaw u charen yu Netofah,

²⁹ Bethgilgal, Geba, ngu Azmaveth.

³⁰ Fapi prist nge *Levite* e ra bengbeng nigedyad ko be'ech, ma ku aram rogon e girdi', nge fapi garog nge rungrung ko fare binaw.

³¹ Mug kunuy e pi tayugang' nu Judah nga p'ebugul fare rungrung mug tarad ni nge milfan ngorad l'agruw i ulung nib ga' ni ngar liyeged fare binaw ni yad be pining e magaer ngak Got.

Bin m'on e ulung e ranod u ba' ni mat'aw nga daken fare rungrung ni sor ko Garog ni Dow.

³² I Hoshaiah e lay u tomuren girdi'en e tang, me lek nap'an balay ko pi tayugang' nu Judah.

³³⁻³⁵ Me lay e prist ni yad be thoy e rappa', me lay e pi'in ni migid: Azariah, Ezra, Meshullam, Judah, Benjamin, Shemayah, nge Jeremiah. Me migid me yib Zekariah, nib mo'on ni fak Jonathan nib mo'on ni fak Shemayah. (Ni pi ga' rok e kub mu'un Mattaniah ngay, Mikayah, nge Zaccur ko fare ke girdi rok Asaf.)

³⁶ Me lay boch i chon fare ke girdi' rok Zekariah — ni aram Shemayah, Azarel, Milalai, Gilalai, Maai, Nethanel, Judah, nge Hanani — ni yad gubin ma yad be fek e pi talin e musik ni fa mitnem ni i chubeg David ni Pilung ni fare mo'on ni ba' Got rok. Ezra ni fa'en ni rib skul ko motochiyel e gafaliy e re ulungney ko fare thelap ni yibe tay.

³⁷ Nap'an nra tawgad ko fare Garog ni Alublub mar forgad ngalang ko fare tawo' ni sor ko fare Binaw rok David, mranod ngar paged fare naun rok David ni Pilung ma kar tawgad bayay ko fare

yoror ko fare Garog ni Ran u ba'an ngek ko fare binaw.

³⁸ Ma bin kabay e ulung ko fa pi'in ni ur pininged e magaer e ra sorgad ko gilay' u p'ebugul fare yoror, mug lay nike un ngog gonapan a baley ko girdi'. Magmad ay i salthaw nggu paged fare Wulyang ko fapi Stof nggu warod u rom ko fare Yoror nib Ga' radan,

³⁹ mag mad yan u rom nggu paged e Garog ni Efraim, nge Garog ni Jeshanah, nge Garog ni Nig, nge Wulyang nu Hananel, nge fare Wulyang ko Raay, min taw ko Garog ni Saf. Mugwan gu taleded e ay i salthaw romad nga charen fare garog ko Tempel.

⁴⁰ Ma aram me taw fagal ulung i girdi' ni yad be pining e magaer ngak Got ko gin ni bay fare Tempel riy.

Pi tayugang' ni ur uned ngog,

⁴¹ ko biroge e ulung e immoy e pi prist ni ba'aray riy ni ur thoyed e rappa': Eliakim, Maaseyah, Miniamin, Mikaiyah, Elioenai, Zekariah, nge Hana-niah;

⁴² ma be lay i Maaseyah, Shemayah, Eleazar, Uzzi, Jehohanan, Malkijah, Elam, nge Ezer. Pi girdi'en e tang ni i gafaliyrad i Jezrahiah e ur tanggad ni kari musmus ga'ngin i lungurad.

⁴³ Rofen nem e bo'or e maligach nni pi', ma kesugnag e felfelan' e girdi' ni Got e kepi' ngorad kar felfelan'gad. Me un e pi'in ppin nge bitir ko fare madnom, ma lamrad ni yad gubin e yira rung'ag nga palog.

Tin un pi' ni fan ko liyor u tempel

⁴⁴ Ngiyal' nem e nni tay boch e pumo'on ni nge milfan e pi senggil ni tafen e cha'ar ngorad ni aram e gin ni yima cha'riy e pi f'oth nu Tempel riy, nib mu'un e ragag e pasent ni yima pi' nge tin ni nga'on e *grain* nge wom'ngin e gek'iy nike lol u reb duw. Pi pumo'on ney e maruwel rorad ni ngar kunuyed ko milay' i yan nib chugur ko fapi binaw e pi f'oth ni fan ngak e prist nge pi *Levite* ni bod ni bay ko Motochiyel. Urngin e girdi' nu Judah mab m'aguwan'rad e maruwel rok e prist nge *Levite*,

⁴⁵ ni bochan e yad ma ngongliy e pi madnom ni fan ko machalbog nge ku boch e gaming ni tay Got chiylen. Ma girdi'en e musik nu Tempel nge matnag e ku yad be rin' e maruwel rorad nrogon ko motochiyel ni ngongliy David ni Pilung nge Solomon nib mo'on ni fak.

⁴⁶ Ka nap'an i David ni Pilung nge Asaph ni girdi'en e musik kakrom, e i gagiyeagnag girdi'en e musik e tang ni yibe pining e sorok nge magaer ngak Got.

⁴⁷ Nap'an Zerubbabel nga ku nap'an i Nehemiah, e gubin e girdi' nu Israel nma pi' e tow'ath ni yu rran ni ayuw ngak girdi'en e musik u Tempel nge pi'in yad ma matnag u Tempel. Girdi' e ma pi' e maligach nib tabgul ngak e pi *Levite*, me mang e pi *Levite* e pi' e girok fapi prist e f'oth.

13

Dab ni ma'athuk ngak boch e nam

¹ Nap'an nni be'eg fare Motochiyel rok Moses nib ga' lamay ngak e girdi', min pir'eg ba yil' riy ni be yog ni dariy reb e Ammonite fa Moabite nra ma'athuk nga fithik' e girdi' rok Got.

² Fan e ren'ey e bochan e pi girdi' nu Ammon ngu Moab e dar pi'ed e ggan nge ran ngak piyu Israel nnap'an ni yad beyan i yan nga wuru' yu Egypt. Ya n'en nra rin'ed e ra pi'ed puluwon Balaam ni salpiy ni nge bucheg wa'athan yu Israel, machane me pilyeg Got fare buch wa'athan nge ngal' ni fel'wa'athan.

³ Nap'an ni rung'ag e girdi' nu Israel e re motochiyel ney ni kan be'eg, mar chuweged gubin e girdi' nu boch e nam u lan taferad.

Nehemiah ni thilthilyeg boch ban'en

⁴ I Eliashib ni prist ni ir e ba milfan fapi senggil ni yima cha'ar ngay u Tempel, e ke n'uw nap'an ni kar pirew Tobiah ni bfel' e puruy' rorow.

⁵ Me pag Tobiah ni nge par nga reb e senggil nib ga' ni aram e gin ni un chariy e maligach ni *grain* riy nge *incense*, nge talin e maruwel ni yima maruwel ngay u Tempel, nge maligach ni fan ko prist, nge ragag e pasent ko *grain*, wayin, nge gapgep ko *olive* ni kan pi' ko *Levite*, nge girdi'en e musik u Tempel nge pi matnag.

⁶ Nap'an ni yibe rin' e pin'ey ma dagmoy u Jerusalem, ya nap'an ni gaman e guyey nge l'agruw e duw nike pilung Artaxerxes u Babylon mu gu sul ngak ngaram. Me munmun mu gu ning e matal ngak

⁷ mu gu sul nga Jerusalem. Ma aram mu gu dada' ngay nike pag Eliashib Tobiah ni nge par nga reb e senggil u lan e Tempel.

⁸ Mu gu damumuw nib gel ngugon' nga wean urngin e chugum rok Tobiah.

⁹ Mu gog ni ngan bangbengnag ni nge machal-bog fapi senggil ma ngan fulweg talin e maruwel ko tempel, nge maligach ni *grain*, nge *incense*.

¹⁰ Kug pir'eg ni bin f'oth rok e pi *Levite* e da kunir pi' ngorad; ma aram e fapi *Levite* nge girdi'en e tang ni bay e maruwel rorad, e ka ra milgad ni ra bagyad me yan ngi i ngongliy e flang rok.

¹¹ Mu gu thin ngak e pi tolang ni kar n'aged fare Tempel ni daku rir ayuweged. Mug fulweg fapi *Levite* nge girdi'en e musik nga Tempel nggu ta'rad ko maruwel bayay.

¹² Ma aram e gubin e girdi' nu Israel nra tabab-gad bayay i fek iyan ko fapi senggil u Tempel ni tafen e cha'ar ragag e pasent ko *grain*, wayin nge gagep ni *olive*.

¹³ Ba'aray e pi pumo'on nu gu tay nike milfan fapi senggil nu Tempel ni tafen e cha'ar ngorad: Shelemiah nib prist, Zadok ni ir e ba tamilangan' ko Motochiyel, nge Pedayah nib *Levite*. Ta'ayuw rorad e Hanan nib mo'on ni fak Zaccur nib mo'on ni fak Mattaniah. Ni gu manang nra pagan'ug ko pi pumo'on ney ni yad ra yul'yul' i f'oth e chugom ko pi'in be maruwel.

¹⁴ Got rog, nge par u wun'um gubin e pin'ey ni kug ngongliy ni fan ko Tempel rom nge rogon e liyor riy.

¹⁵ Ngiyal' nem e ug guy e girdi' u Judah ni yad be uduy logowen e *grape* ko rofen ni *Sabbath*. Ma boch i yad e be af e grain, nge wayin, *grape*, *fig*, nge ku boch ban'en nga daken e dongki ngar feked ngalan yu Jerusalem; mug ginangrad ni dab ra pi'ed ban'en ni chuway' e rofen ni *Sabbath*.

¹⁶ Boch e pumo'on ko fare binaw nu Tyre ni ur pired u lan yu Jerusalem, e ra feked e nig nge gubin mit ban'en ngalan fare binaw ni ngar pi'ed nchuway' ngak e girdi' romad ko rofen ni *Sabbath*.

¹⁷ Mu gu thin ngak e pi tayugang' ko *Jew* me lungug ngorad, "Mu changargad ko kireb ni gimed be rin'! Gimed be alitnag e *Sabbath*.

¹⁸ Ri irera' fan ni gechignag Got e pi ga' romed kakrom nnap'an nni fek e riya' i yib ngalan e re binaw ney. Ma ke chiney maki gimed be suruy nangki fek Got boch e damumuw rok nga daken yu Israel ni bochane gimed be alitnag e *Sabbath*."

¹⁹ Ma aram mu gog ni gubin e garog ko fare binaw ma ngan ning u tabolngin gubin e *Sabbath*, ni yug nap'an nra yan ni nge aw e yal', ma dab kun bing nge taw ko ngiyal' nike m'ay fare *Sabbath*. Gu tay boch e pumo'on ko fapi garog ni ngar guyed ni dakriy ban'en ni ngan fek i yib ngalan fare binaw e rofen ni *Sabbath*.

²⁰ Ta'ab yay fa l'agruw yay ni par e pi tafolchuway' nnep u wuru' fare binaw nge chugom rorad.

²¹ Mug ginangrad ni lungug ngorad, "Dariy rogon ni ngam son gad u wur nge kadbul. Fa'anra kigmed ra yodor bayay, ma bay gu ma'ngach ngomed." Ma ka aram e dakurbad ko rofen ni *Sabbath*.

²² Mu gog ngak e pi *Levite* ni ngar be'ech nigedyad mranod ra matnagiyed fapi garog ngar guyed ngi i par e *Sabbath* nib thothup.

A Got ku dab mupag talin e biney ni kug rin' mag teg ndabi buch ban'en rog ni bochan e t'ufeg rom nrib ga'.

²³ Ngiyal' nem e kug pir'eg ni bo'or e pumo'on nu Israel ni kar le'engiyed e ppin nu Ashdod, Ammon, ngu Moab.

²⁴ Nap'an baley u pifakrad e yad ma thin nu Ashdod ara yug boch e thin ma dar nanged rogon ni ngaroged e biromad e thin.

²⁵ Mu gu thin ngak fapi pumo'on, mu gu pining e buch wa'athan nga dakenrad, gu toyrad, mu gu bu'oy piyan lolugrad. Ma aram mu gog ngorad ngar micheged u fithingan Got ni dakuriy bi'id ni yad ra le'engiy pifakrad e ppin nu bang.

²⁶ Mu gog ngorad ni lungug, "Pi'ini ppin nu bang e ra pingeged i Solomon ni Pilung nge denen. Irera' e re mo'on nib gilbugwan u fithik' e pilung ko pi nam. Ba t'uf rok Got me tay ni pilung u Israel ni ga'ngin, machane me mul nga fithik' e re denen ney.

²⁷ Ere moged, aram e go'ngan folwokromed nge dab kug folgad rok e Got rodad ngan le'engiy e ppin nu bang?"

²⁸ I Joyada e be' nib mo'on ni fak Eliashib ni ir fare Prist ni Th'abi Ga', machane reb e mo'on ni fak Joyada e le'engiy be' nib bpin ni fak Sanballat ni be' ko fare binaw nu Beth Horon, ma aram mu gog ngak Joyada nge chuw u Jerusalem.

²⁹ Got, dab mu pagtalin rogon nike ta'aynag e pi girdi' nem fare office rok e prist nge fare m'ag ni mu ngongliy u thilmed e prist nge pi *Levite*.

³⁰ Ma aram mug guy rogon nggu taleg fapi girdi' u yalen yu bang ni kar u'ned ngay, mu gu duwgiliy e pi maruwel ko prist nge *Levite*;

³¹ Mu gog ngal'an ni ngu'un fek i yib e l'ud ni fen e maligach ni mo'oruf, nge girdi' ni ngi i fek e tin

nga'on e *grain* rorad ni maligach nge tin som'on nike lol u wom'ngin e gek'iy rorad.

A Got, dab mu pagtalin gubin e pin'ey, ma ga tow'ath nigege riy.

Bible Ni Thothup
The Holy Bible in the Yapese language of the
Federated States of Micronesia

Copyright © 2007 Bible Society of Micronesia

Language: Yapese

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

    You include the above copyright and source information.

    You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2017-12-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 13 Dec 2023

37b6628b-b71d-5df3-af33-fc1d4dd69788